

CZU: 373.2.025

DOI: 10.46727/c.17-18-05-2024.p75-80

DEZVOLTAREA CREATIVITĂȚII PREȘCOLARILOR PRIN ACTIVITĂȚILE INTEGRATE

DEVELOPING CREATIVITY OF PRESCHOOLERS THROUGH INTEGRATED ACTIVITIES

BUTE Teodora,

Grădinița cu program prelungit „Tedi”, Galați

ORCID: 0009-0001-2384-499X

bogheanteodora@yahoo.com

Rezumat: Creativitatea reprezintă una dintre cele mai expresive trăsături ale umanului, fiind în același timp un element important pentru dezvoltarea personalității. Aceasta este un proces complex ce necesită o abordare dintr-o perspectivă mai largă, interdisciplinară. Curriculumul pentru învățământul preșcolar stabilește printre alte sarcini și obiective educarea creativității copiilor, a gândirii independente și creatoare, ba chiar a unor componente ale acesteia cum ar fi: flexibilitatea, originalitatea etc. în contextul celor trei forme fundamentale ale activității: jocul, învățarea, munca. Preșcolarul este cel mai bun moment al vieții în care se pot forma abilități importante de bază pentru: muzică, sport, limbi moderne dar și capacități de gândire și comunicare necesare învățării școlare de mai târziu. Procesul instructiv-educativ pe care îl desfășurăm în grădiniță permite fiecărei educatoare punerea în valoare a propriei experiențe didactice prin activități cu caracter integrat și cu o abordare complexă a conținuturilor. Copilul învață prin descoperire în interacțiunea sa cu mediul, iar această interacțiune și motivația explorării este cultivată de educatoare. Motivația alegerii acestei teme este justificată în primul rând din perspectiva psihopedagogică astfel: avem nevoie de copii care gândesc și au capacitatea de a prelucra informația primită, nu doar de simpli receptori. Se impune trecerea de la stocarea informației, la prelucrarea logică, astfel încât aceasta să își găsească aplicabilitatea.

Cuvinte cheie: activități integrate, creativitate, dezvoltarea creativității, proces instructiv-educativ

Abstract: Creativity represents one of the most expressive human traits, being at the same time defining for personality development. This is a complex process that can only be properly understood by approaching a broader, interdisciplinary perspective. The curriculum for preschool education establishes, among other tasks and objectives, the education of children's creativity, independent and creative thinking, and even some of its components such as: flexibility, originality, etc. in the context of the three fundamental forms of activity: play, learning, work. Preschool is the best time of life when important basic skills can be formed for: music, sports, modern languages, but also thinking and communication skills necessary for later school learning. The educational instructional process that

we carry out in the kindergarten allows each educator to value her own teaching experience through activities with an integrated character and a complex approach to the contents. The child learns through discovery in his interaction with the environment, and this interaction and motivation to explore is cultivated by educators. The motivation for choosing this topic is justified primarily from the psycho-pedagogical perspective as follows: we need children who think and have the ability to process the information they receive, not just simple receivers. It is necessary to move from information storage to logical processing, so that it finds its applicability.

Keywords: *integrated activities, creativity, creativity development, instructive-educational process*

Creativitatea a fost abordată ca „dispoziția generală a personalității spre nou, o anumită organizare (stilistică) a proceselor în sistem de personalitate” [7], ca „proces din care rezultă un lucru nou, acceptat ca util, bun de ceva sau satisfăcător, de către un grup semnificativ de oameni într-o perioadă oarecare de timp prin care se socializează într-o sinergie de factori (biologici, psihologici, sociali) întreaga personalitate a individului și care are drept rezultat o idee sau un produs nou, original, validat social” [6], ca interacțiune sistemică a trăsăturilor și motivației personalității creatoare cu domeniul și aria de specialitate.

Astăzi există numeroase modalități prin care este definită creativitatea. Unii psihologi precizează că a fi creativ înseamnă a crea ceva nou, original și adecvat realității, iar „a crea înseamnă a face să existe, aduce la viață, a cauza, a genera, a produce, a fi primul care interpretează rolul și dă viață unui personaj, a compune, a zămisli etc. Creativ este cel care se caracterizează prin originalitate și expresivitate, este imaginativ generativ, deschizător de drumuri, inventiv, inovativ etc. [9].

Prin creativitate înțelegem capacitatea unui copil de a realiza ceva original. Actul creator este, însă un proces de elaborare prin invenție sau descoperire, cu ajutorul imaginației creatoare, a unor idei, teorii sau produse noi, originale, de mare valoare socială și aplicabile în diferite domenii de activitate.

I.A. Taylor distinge cinci niveluri ale creativității [5]:

- a) Creativitatea expresivă care se manifeste liber și spontan în desenele copiilor și nu este condiționată de aptitudini;
- b) Creativitatea productivă care presupune îmbunătățirea modului de exprimare a creației prin însușirea unor deprinderi;
- c) Creativitatea inventivă care este valorificată prin invenții și descoperiri, fiind capacitatea de a realiza legături noi și neobișnuite între elementele deja prezente;
- d) Creativitatea inovativă care presupune înțelegerea unui anumit domeniu și apoi găsirea unor soluții noi. Aceasta este prezentă la un număr mic de persoane, fiind nivelul specific talentelor;

- e) Creativitatea emergentă care este specifică geniilor și presupune descoperirea și revoluționarea unei idei sau a unui principiu.

Creativitatea se referă la realizarea unor produse noi și de valoare pentru societate dar și la găsirea de idei și soluții, identificarea de probleme și metode de rezolvare a acestora care nu sunt noi pentru societate dar la care s-a ajuns pe cale independentă. În această viziune, rezolvarea unei probleme teoretice sau practice, găsirea unei soluții de către copil, pot fi considerate produse creative rezultate ale unui proces creator, în cazul în care rezolvarea s-a făcut pe cale independentă, chiar dacă modul de rezolvare nu este nou pentru domeniul respectiv.

Din punct de vedere pedagogic ne interesează, însă, nu nivelul de originalitate al produsului creator, cat mai ales procesul creator concretizat în implicarea copilului în activitate în manifestare a curiozității, a intereselor sale cognitive, pasiunea și efortul creativ depus, manifestarea flexibilității gândirii și imaginației în activitatea desfășurată.

Perioada preșcolară reprezintă o etapă de intensă dezvoltare psihică marcată de integrarea copilului în învățământul preșcolar, unde acesta ia contact cu solicitările multiple privind autonomia și adaptarea la noul mediu de viață.

La această vârstă cel mai important cadru de manifestare și de stimulare a potențialului creativ este jocul, cu toate tipurile sale. În funcție de ariile de stimulare studiate și obiectivele urmărite, educatoarea alege metodele și procedeele de lucru. Dezvoltarea creativității se bazează și pe dezvoltarea imaginației, sau dezvoltarea gândirii creatoare prin procedee euristice. Cel mai bun și eficient mod de a organiza activitățile astfel încât creativitatea copiilor să fie pusă în mișcare este reprezentat de îmbinarea acestora și realizarea într-un mod integrat.

„Predarea integrată a cunoștințelor este considerată o strategie modernă de organizare și desfășurare a conținuturilor iar conceptul de activitate integrată se referă la o activitate în care se îmbrățișează metoda de predare-învățare a cunoștințelor, îmbinând diverse domenii și constituirea deprinderilor și abilităților preșcolarăității” [3].

În funcție de elementele de conținut, activitățile integrate sunt de patru feluri [4]:

1. Activitate integrată care cuprinde toate activitățile din cadrul unei zile;
2. Activitate integrată care integrează ALA (activități liber alese) și ADE (activități pe domenii experiențiale);
3. Activitate integrată care cuprinde ADE e dintr-o zi;
4. Activitate integrată în care sunt înglobate mai multe domenii experiențiale, indiferent de programul zilei.

Activitățile care fac parte din activitatea integrată își pierd statutul de activități de sine stătătoare, de această dată fiind elemente sau părți componente ale unui demers

global. De aceea, pentru activitatea integrată se realizează un singur proiect didactic, indiferent de conținutul acestuia.

Scenariul activității trebuie să fie bine elaborat, să cuprindă obiective și tot ceea ce se va desfășura în timpul activității (incluzând alături de activitățile clasice de învățare, întâlnirea de dimineață, elementele de joc, tranzițiile și rutinele- toate denumite și redată în mod descriptiv și detaliat) acestea în ordine cronologică pentru întreg programul zilei sau pentru o parte a acestuia.

Dacă până nu demult conținuturile programei preșcolare erau organizate monodisciplinar, astăzi se impune necesitatea unei schimbări profunde în abordarea lor. Procesul instructiv-educativ pe care îl desfășurăm în grădiniță permite fiecare educatoare punerea în valoare a propriei experiențe prin activități educative cu caracter integrat și cu o abordare complexă a conținuturilor. Diversitatea și varietatea materialelor încurajează copiii să se manifeste, să observe, să gândească, să-și exprime ideile, să interpreteze date, să facă predicții.

Copilul învață prin descoperire în interacțiunea sa cu mediul; această interacțiune și motivația explorării este cultivată de educatoare. Metodele și mijloacele de explorare și cunoaștere ale copilului sunt individuale, adesea neașteptate, originale. Lucrând în grupuri, copiii își asumă responsabilități și roluri în microgrupul din care fac parte, participând la jocuri de rol interesante, inițiate la sugestia educatoarei sau create de ei. Poveștile au rolul de a dezvolta creativitatea, imaginația copilului, el având posibilitatea să participe indirect în aventurile prezentate în paginile cărților, facilitând accesul la cuvinte și expresii noi, dezvoltând vocabularul. Imaginația este foarte importantă în dezvoltarea gândirii și a creativității preșcolarului și trebuie încurajată și stimulată și de către părinți. Jocul și învățarea oferă copilului nenumărate prilejuri de a combina și recombina reprezentările pe care le dispune propriile sale imagini, ascultând povești, basme, poezii, reconstruiește mental momente de narațiune, le amplifică și inventează altele noi [2].

Afectivitatea preșcolarului se dezvoltă și se nuanțează în contextul noilor situații și activități în care copilul este antrenat, ajungându-se la formarea unui sistem de atitudini și la trăiri emoționale variate, care, odată dezvoltate, se consolidează prin repetare, se extind și se îmbogățesc, căpătând treptat un caracter mai stabil și mai durabil ceea ce contribuie la formarea sentimentelor.

În perioada preșcolarității, locul cel mai important de manifestare, dar și de stimulare a creativității copiilor este jocul. Jocul are în vedere activitatea care participă la organizarea, exprimarea, valorificarea și creșterea experienței personale de viață a copilului, permite integrarea socială a acestuia, face posibilă punerea în valoare a

creativității. Un rol foarte benefic în viața copilului îl are jocul didactic alături, bineînțeles, de jocul de creație.

Jocul didactic, în general, se realizează la inițiativă, iar jocul de creație, aduce în lumină experiența de viață a copilului. În cadrul acestor jocuri de creație, copilul face apel la experiența trăită anterior și la cunoștințele dobândite în cadrul celorlalte activități.

Valoarea practică a acestor tipuri de jocuri constă în faptul că în procesul desfășurării lor, copiii au oportunități să aplice și cunoștințe acumulate în alte activități desfășurate anterior, să exerseze deprinderi formate în cadrul altor jocuri, ei își pot crea singuri unele jucării, după ce deprinderile au fost exersate în activități comune.

Reușita unui joc este strâns legată de orizontul de cunoștințe pe care îl au copiii în legătură cu realitatea transpusă în joc. Conținutul acestuia se îmbogățește simțitor atunci când copiii au pătruns mai bine semnificația acțiunilor umane și a diferitelor relații. Activitățile artistice, de desen și pictură au o importanță majoră asupra copilului, acesta reflectă spontan, selectiv și într-o formă specifică realitatea.

Va crește fluiditatea și flexibilitatea, numărul și varietatea elementelor compoziționale, care, sunt organizate în ansambluri coerente în jurul unei teme impuse sau liber alese. Dramatizarea este o modalitate de anticipare a tipurilor de relații de comunicare pe care le va avea de realizat copilul pe parcursul întregii sale dezvoltări, îl va plasa în situații imaginare, îl face să trăiască sentimente reale. Literatura pentru copii, reprezentată de basme, poezii, povestiri, îl introduce pe copil într-o lume nouă, populată de personaje mult îndrăgite și des evocate, îl ajută să descopere și să înțeleagă varietatea situațiilor de viață socială, împreună cu normele de conduită și regulile pe care le guvernează, îl determină să construiască un univers în care fantasticul devine real iar imposibilul devine posibil [1].

În grădiniță, unul dintre domeniile în care se poate stimula și dezvolta creativitatea copilului preșcolar este Domeniul Estetic și Creativ. Activitățile din cadrul acestui domeniu contribuie la formarea și dezvoltarea capacității creatoare a copilului, prin formarea și stimularea unor atitudini estetice față de mediul înconjurător, artă și frumos. Așa cum afirmă și Elena Rafailă produsele preșcolarilor exprimă „nevoie, dorințele, trăirile sale afective care au stat la baza combinărilor creative, dar și specificul și nivelul de dezvoltare al potențialului creativ” [8].

În concluzie, prin utilizarea activităților integrate în grădiniță, creativitatea preșcolarilor este stimulată și valorificată, iar întregul proces instructiv-educativ va fi un real succes prin îndeplinirea și atingerea obiectivelor stabilite.

Bibliografie

1. ANGHELACHE V. Metodica activităților instructiv-educative din grădiniță, Editura Didactică și Pedagogică R.A., 2017, p. 30. Cod: EDP978-606-31-1583-7
2. ANTONOVICI S., NEATU P. Jocuri și activități alese, Editura Aramis Print, 2008, p. 95, ISBN: 978-973-679-584-8
3. CULEA L. Activitatea integrată în grădiniță, Editura Didactică, București, 2008, p. 5.
4. GURLUI I., ANDREESCU L. Ghid Metodic – Activitățile integrate în grădiniță, Editura Carminis, Pitești, p. 5, ISBN: 978-973-123-233-1
5. I.A. TAYLOR apud SĂLĂVĂSTRU D. Psihologia educației, Editura Polirom, Iași, 2004, p. 98, ISBN: 973-681-553-6
6. MUNTEANU. A. Incursiuni în creatologie, București, Editura Agusta 1994, p. 58 ISBN: 973-96780-0-9
7. POPESCU-NEVEANU P. Dicționar de psihologie, Editura Albatros, 1978, p. 32.
8. RAFAILĂ E. Educare a creativității la vârstă preșcolară, Editura Aramis, București, 2002, p. 93, ISBN: 9738473349
9. ROCO M. Creativitatea individuală și de grup, București, Editura Academiei, 1979, p.173.